

התהליך המשפטי בשפה פשוטה

חוברת לחשוד, לנאשם ולמלווה

הנעשה קואנטיבית של ההליך המשפטי לאנשים עם מוגבלות

התהליך המשפטי בשפה פשוטה

בחוברת הזאת, ליד כל מילה משפטית מופיע הסבר בשפה פשוטה.

כשאתם שומעים מילים קשות בתהליך המשפטי,
אפשר לחפש הסבר למושג בחוברת.

החוברת מחולקת ל-4 נושאים.

עמוד 3

1. מונחים כלליים

עמוד 7

2. בעלי תפקידים

עמוד 11

3. בבית המשפט

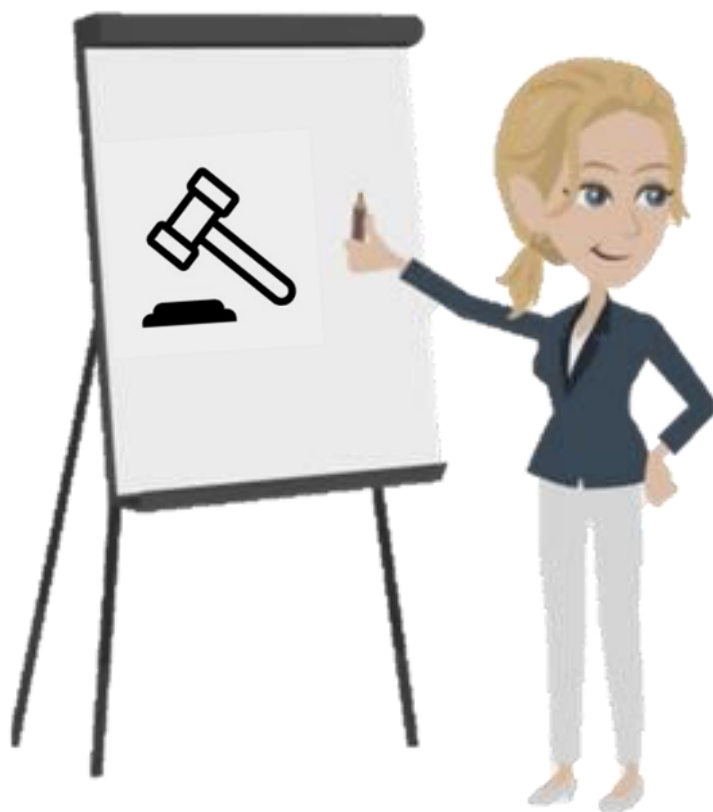
עמוד 23

4. ענישה וחלופות ענישה

1. מונחים כלליים

מושגים בנושא התהליך המשפטי שכדאי להכיר

1. מונחים כלליים

מושגים בנושא התהליך המשפטי שכדאי להכיר

כתב אישום

מסמך שבו מופיעות העבירות שחושבים שעשית, לפי דברי השוטרים והתביעה.

כתב האישום מחולק ל-3 חלקים:

- עובדות – מה שאומרים שאתה עשית, למרות שאסור לעשות.
- הוראת החיקוק – הסבר מהו החוק לפיו אסור לעשות את מה שאומרים שעשית.
- רשימת עדי תביעה – שמות של אנשים שידברו בבית המשפט על העבירה שאומרים שאתה עשית.

חיסיון עורך דין - לקוח

עורך הדין שלך לא מספר לאחרים את מה שאתה אומר לו.

רק אם אתה מסכים, עורך הדין שלך יכול לספר את מה שאתה אומר לו.

אם עורך הדין שלך מבין שאתה מתכנן לעשות עבירה (התנהגות אסורה),

עורך הדין שלך צריך לספר למישהו אחר.

כך, עורך הדין שלך מגן עליך ועל אחרים.

גרסה

הגרסה שלך היא הסיפור שלך.

מה שאתה רוצה לספר לשופט על מה שקרה.

ראיות

כל דבר שיכול להסביר מה קרה באירוע.
לדוגמה: אם מצאו את הטלפון שלך במקום מסוים, זאת ראייה שאולי היית באותו מקום.

עבירה פלילית

התנהגות אסורה.
התנהגות שפוגעת בגוף או ברכוש (בציוד, בכסף) של מישהו אחר.
למשל: אלימות, עבירות מין, לפגוע ברכוש של מישהו אחר.
על עבירות פליליות מקבלים עונש.

עבירה ברף עליון

עבירה (התנהגות אסורה) שהעונש עליה יחסית קשה.

עבירה ברף תחתון

עבירה (התנהגות אסורה) שהעונש עליה יחסית קל.

תיק (חומר חקירה)

כל המסמכים בנושא האירוע שיש לך עליו משפט.

קו הגנה

הדברים שעורך הדין שלך אומר בבית המשפט כדי לשכנע את השופט.

לדוגמה:

- שלא עשית את העבירה,
- או
- שמגיע לך עונש פחות קשה.

אלה היו המונחים הכלליים.
בעמוד הבא, יש הסבר על התפקידים שחשוב שתכירו.

2. בעלי תפקידים

מושגים בנושא בעלי התפקידים שכדאי להכיר

2. בעלי תפקידים

מושגים בנושא בעלי התפקידים שכדאי להכיר

חשוד

מי שהמשטרה חושבת שעשה את העבירה (התנהגות אסורה).

נאשם

מי שאומרים שהוא עשה עבירה (התנהגות אסורה).

תובע

התובע הוא עורך הדין (של מישהו אחר, לא שלך).
התפקיד של התובע הוא לנסות לשכנע את השופט שאתה עשית את העבירה
(התנהגות אסורה).
להגיד לשופט שהגרסה שלך היא לא הגרסה הנכונה.

עורך דין

איש מקצוע שיודע את החוקים של המשפט.
יש עורכי דין עם תפקידים שונים. לדוגמה: סניגור, תובע.

סניגור

הסניגור הוא עורך דין.
התפקיד של הסניגור הוא להגן עליך בבית המשפט.
התפקיד של הסניגור הוא לנסות לשכנע את השופט שאתה לא עשית את
העבירה, או שעשית את העבירה בגלל סיבה מוצדקת (נכונה). אם יגידו שאתה
אשם, הסניגור ינסה לשכנע את השופט לא לתת לך עונש קשה.

מתורגמן

לפעמים, במשפט יש אנשים שמדברים בשפות שונות.
למשל: רוסית, שפת הסימנים.
המתורגמן הוא אדם שעוזר למי שנמצא במשפט להבין דברים שאנשים אומרים
בזמן המשפט בשפה אחרת.
לדוגמה, במשפט אתה מדבר רוסית, המתורגמן במשפט שומע אותך מדבר
ברוסית, ואומר את מה שאמרת בעברית.
כך, גם השופט ועורכי הדין יכולים להבין.

אדם שעוזר לך בבית המשפט בכמה דברים:

- להבין את מה שקורה בבית המשפט.
- להתנהג לפי הכללים המיוחדים של בית המשפט.
- להסביר לשופט מה קרה לדעתך.
- לענות על השאלות של השופט ושל עורכי הדין.

**אלה היו ההסברים על התפקידים שחשוב שתכירו.
בעמוד הבא, יש הסבר של מה שקורה בבית המשפט.**

3. בבית המשפט

מושגים בנושא התהליך המשפטי שכדאי להכיר

3. בבית המשפט

מושגים בנושא התהליך המשפטי שכדאי להכיר

בבית המשפט, יש 4 שלבים.

הסדר של השלבים הוא:

1. שלב ההקראה

2. שלב ההוכחות

3. שלב הסיכומים

4. שלב הכרעת הדין

לפי החלק הירוק בשורה של השלבים,

אפשר לדעת לאיזה שלב במשפט המושג שייך.

לדוגמה, המושג "הסדר טיעון" שייך לשלב ההקראה במשפט.

שלב
הכרעת הדין

שלב
הסיכומים

שלב
ההוכחות

שלב
ההקראה

אולם בית המשפט

חדר גדול שבו עושים את המשפט.
באולם בית המשפט יש שופט, עורכי דין ועוד אנשים.
באולם בית המשפט, השופט שומע את האנשים שקשורים למקרה.

שופט

השופט אחראי על המשפט.
השופט אחראי על כל מה שקורה באולם.
השופט הוא אדם מכובד. לכן, אנחנו פונים לשופט בשמות: "אדוני" או "כבודו".
בסוף המשפט, השופט מחליט אם עשית את העבירה (ההתנהגות האסורה) או
שלא עשית את העבירה.
אם השופט מחליט שאתה אשם, השופט גם מחליט מה יהיה העונש שלך.

משפט

התהליך שבו השופט מברר אם עשית את העבירה, ומה בדיוק קרה באותו אירוע.
בדרך כלל, למשפט יש כמה שלבים. זה לוקח זמן.
צריך להגיע לבית המשפט כמה פעמים.
במשפט יהיו עוד אנשים.
האנשים אומרים לשופט, לפי התור, מה הם יודעים על מה שקרה.

בקשה לעיכוב הליכים

לפעמים, אפשר לבקש לעצור את המשפט,

ולא להמשיך לברר אם עשית עבירה.

- אם לא יקבלו את הבקשה, המשפט ימשיך. כלומר, אתה תצטרך לבוא למשפט ולספר לשופט מה קרה.
- אם יקבלו את הבקשה - המשפט ייעצר. אתה תצטרך להבטיח שלא תעבור עוד עבירה. אם תעבור עוד עבירה, יתחילו את המשפט שוב.

הסדר מותנה

הסכם שאתה והתובע עושים.

אתה אומר שאתה לא עשית את העבירה,

ושאתה מבטיח לעשות את כל מה שכתוב בהסכם.

התובע מבטיח לא להגיש כתב אישום לבית המשפט.

כלומר, החשוד עושה את כל מה שכתוב בהסכם, והתיק נסגר,

בלי דיון בבית המשפט.

שלב ההקראה

- השופט מקריא את כתב האישום שלך בבית המשפט.
 עורך הדין מקריא לך את כתב האישום לפני שאתה מגיע לבית המשפט.
 אחר כך, אתה אומר לשופט את אחת מהתשובות הבאות:
- זה לא קרה, לא עשיתי את העבירה.
 - עשיתי את העבירה, אבל לא כמו שכתוב בכתב האישום.
 - עשיתי את העבירה, בדיוק כמו שכתוב בכתב האישום.

כפירה

כשאתה אומר: לא עשיתי את העבירה.
גם אם אתה אומר בבית המשפט שאתה לא עשית את העבירה, השופט יכול להחליט שאתה כן עשית עבירה.
אם השופט יחליט שאתה עשית את העבירה, אתה יכול לקבל עונש.

הודאה

כשאתה אומר: כן, עשיתי את העבירה.
אם אתה אומר בבית המשפט שעשית את העבירה,
אתה יכול לקבל עונש.

הסדר טיעון

בהסדר טיעון, אתה מסכים להגיד שעשית חלק מהעבירות או את כל העבירות, ואז מוחקים לך חלק מהעבירות.
כך, אתה יכול לקבל עונש קל יותר.

שלב ההוכחות

השלב שבו התובע והסניגור מנסים לשכנע את השופט אם עשית או לא עשית את העבירה (התנהגות אסורה).
מזמינים אנשים לספר לשופט מה הם יודעים על מה שקרה.
זה שלב ארוך, לפעמים מגיעים לבית המשפט כמה פעמים.

עדות

אנשים מספרים לשופט מה הם יודעים על מה שקרה.
גם עורך הדין של התובע וגם עורך הדין של הנתבע,
יכולים להזמין אנשים לתת עדות.

עד

אדם שמספר מה שהוא יודע על מה שקרה.

שלב
הכרעת הדין

שלב
הסיכומים

שלב
ההוכחות

שלב
ההקראה

כללי

עד הגנה

אדם שבא להגיד דברים שיעזרו להוכיח שלא עשית את העבירה.

עד תביעה

אדם שבא להגיד דברים שיעזרו לתביעה נגדך.
כלומר, להוכיח שאתה עשית את העבירה.

חקירה ראשית (חקירה נגדית)

שאלות שעורך הדין של התביעה ישאל אותך.
עורך הדין של התביעה יכול לשאול שאלות קשות.
אתה תצטרך להתרכז, לחשוב ורק אז לענות.

שלב הסיכומים

אחרי שהשופט שומע את כל האנשים שיש להם משהו חשוב להגיד על מה שקרה, עורכי הדין אומרים בקיצור מי לדעתם צודק במשפט.

שלב הכרעת הדין

השלב שבו השופט מחליט אם אתה עשית את העברה, או לא.
אם השופט מחליט שאתה לא עשית את העבירה, זה נקרא זיכוי.
אם השופט מחליט שאתה עשית את העבירה, זה נקרא הרשעה.

הרשעה

השופט מחליט שעשית את העבירה.
יהיה רשום במסמכים של המשטרה שעשית את העבירה.
זה יכול להשפיע על דברים כמו: אם תתקבל לעבודה, אם תוכל להתגייס לצבא.

זיכוי

השופט מחליט שאתה לא עשית את העבירה.
אתה לא מקבל עונש.

הפסקת הליכים

לפעמים, יש סיבה להפסיק את המשפט לגמרי.
לדוגמה, אם מישהו עשה את העבירה בלי להבין מה הוא עשה.
במקרה כזה, המשפט נגמר מיד.
הנאשם לא הולך לכלא, אלא מקבל טיפול מתאים, עד שהמצב הנפשי שלו משתפר.

שלב
הכרעת הדין

שלב
הסיכומים

שלב
ההוכחות

שלב
ההקראה

כללי

טיעונים לעונש

שלב שבו עורכי הדין מנסים לשכנע את השופט לתת לך עונש קל, או קשה. גם אתה יכול לדבר עם השופט על העונש שלך בשלב הזה. זו ההזדמנות האחרונה שיש לך לדבר עם השופט.

גזר הדין

השופט מחליט איזה עונש מגיע לך.

אי הרשעה

השופט מחליט שעשית את העבירה, אבל השופט לא מרשיע אותך.
באי הרשעה, יהיה לך רישום במשטרה,
אבל הרישום במשטרה יהיה רק למקומות מסוימים.
באי הרשעה, תקופת המחיקה של הרישום במשטרה היא קצרה יותר,
לעומת מצב של הרשעה.
כדאי לדעת, אי הרשעה יכולה לקרות בעיקר כשזו הפעם הראשונה שאתה
נאשם בבית משפט.

שלב
הכרעת הדין

שלב
הסיכומים

שלב
ההוכחות

שלב
ההקראה

כללי

מחיקת רישום

כששופט מחליט שעשית עבירה,
רושמים במחשבים של המשטרה שאתה עשית את העבירה.
אחרי תקופה מסוימת,
המשטרה מוחקת את העבירה מהמחשב של המשטרה.

הערכת מסוכנות

השופט יכול לשלוח אותך לבדיקה.
בבדיקה, אנשי מקצוע אומרים מה הסיכוי שתעשה עוד עבירת מין או עבירה של
אלימות בעתיד.

אלה היו המושגים על התהליך בבית המשפט.
בעמוד הבא נכיר את הסוגים של העונשים.

4. ענישה וחלופת ענישה

מושגים בנושא ענישה שכדאי להכיר

4. ענישה וחלופת ענישה

מושגים בנושא ענישה שכדאי להכיר

אם השופט מחליט שאתה עשית את העבירה, השופט מחליט מה יהיה העונש שלך.

מאסר בפועל

השופט מחליט שהעונש שלך הוא להיות בבית הסוהר (בכלא).
השופט מחליט כמה זמן אתה תהיה בכלא.

חלופת מאסר

העונש על העבירה שעשית הוא מאסר בכלא.
לפעמים, אפשר לבקש מהשופט עונש אחר, במקום המאסר בכלא.

מאסר על תנאי

אם תעשה עוד עבירה דומה, אז אתה תיכנס לכלא.

עבודות שירות

אפשר לבקש שלא תיכנס לכלא. אפשר לבקש מהשופט שתמשיך לגור בבית, ותעבוד בעבודה שיקבעו בשבילך, בלי לקבל כסף על העבודה. זה יכול להיות העונש שלך במקום כלא.

פיצויים

השופט יכול לדרוש ממך לשלם לנפגע כסף על הסבל (כאב, קושי) שגרמת לו. אתה מעביר את הכסף לבית המשפט, ובית המשפט מעביר את הכסף לנפגע.

קנס

סוג של עונש.

כסף שאתה משלם למדינה על זה שעשית את העבירה.

צו מבחן

רוצים לדאוג שאתה לא תעשה עוד עבירות.

לכן, עובדים סוציאליים מכינים לך תוכנית טיפולית.

העובדים הסוציאליים בודקים שאתה פועל לפי התוכנית הטיפולית.

התכנית הזאת מאד חשובה וחייבים לעשות אותה.

אם לא עושים את התכנית כמו שצריך, אפשר לקבל עונש מהשופט.

צו שירות לתועלת הציבור (של"צ)

השופט מחליט שאתה תעבוד מספר שעות במקום שהוא קובע.

השופט קובע כמה זמן אתה תעבוד שם.

אתה לא תקבל כסף על העבודה הזאת.

צו פיקוח

הוראה של השופט שיכולה להגביל אותך בכל מיני דברים:

- הדברים שאתה עושה באינטרנט.
 - מקומות שמותר לך להיות בהם.
- יש אדם קבוע שבודק שאתה לא עושה דברים רעים, או עוד עבירות. אתה יכול לקבל צו פיקוח אם עברת עבירת מין.

שירות מבחן

עובדים סוציאליים שעובדים עם בית המשפט.

העובדת הסוציאלית תבנה לך תוכנית טיפולית שמתאימה לך,

כדי שלא תעשה עוד עבירות.

למשל, העובדת הסוציאלית של שירות המבחן יכולה להמליץ לשופט לא לשלוח אותך לכלא.

תסקיר (של שירות המבחן)

העובדת הסוציאלית משירות המבחן כותבת לשופט על המצב שלך.
העובדת הסוציאלית ממליצה לשופט מה כדאי לעשות לגביך בהמשך.
השופט לא חייב לקבל את ההמלצה של העובדת הסוציאלית משירות המבחן.
למרות זאת, זאת חוות דעת חשובה.
התסקיר יכול להשפיע על ההחלטה של השופט.

**הגענו לסוף החוברת.
אם יש מונחים נוספים שהם קשים, תוכלו לפנות
לסניגור או הסנגורית שלכם לעזרה.**

השותפים בפיתוח ובכתיבת הערכה

ד"ר חגית לרנאו - ממלאת מקום הסניגור הציבורי הארצי

ענת משיח - קרימינולוגית שיקומית, ממונה בכירה ממשק טיפולי שיקומי, הסניגוריה הציבורית הארצית
עו"ד קרן ממן - מנהלת מחלקת מינויים ואחראית תחום פסיכיאטריה, אנשים עם מוגבלויות ועברייני מין,
הסניגוריה הציבורית – מחוז צפון

עו"ד פנינה כהן-שנדר - ראשת תחום ערעורים, ייצוג בתיקי עבירות מין וצווי פיקוח על עברייני מין,
הסניגוריה הציבורית - מחוז ירושלים

נעמה לרנר - מומחית בהנגשת צדק לאנשים עם מוגבלות (ארגון בזכות, המרכז לזכויות אדם של אנשים
עם מוגבלויות) ומתמחה, הסניגוריה הציבורית - מחוז ירושלים

עו"ד זיו מגור - מנהל תכניות, ישראל מעבר למוגבלות, ג'וינט ישראל

ד"ר מיכל וילף - עובדת סוציאלית, מנהלת השירותים המקצועיים, עמותת אלווין ישראל

לאורה קורטן - מנהלת תוכנית הנגשה שירותים משפטיים לאנשים עם מוגבלות, עמותת אלווין ישראל
מרב סדובסקי - מפתחת שיטות למידה, מפתחות

מוריה שטרן - עריכת לשון

אורנית אבידן-זיו – מורשית נגישות השירות ומרפאה בעיסוק, מנהלת המכון הישראלי להנגשה
קוגניטיבית

זיו שמש – פסיכולוגית, יועצת הנגשה קוגניטיבית לשונית, המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית

מקורות מידע נוספים :

"עומדים להעיד בבית משפט" - חוברת הדרכה לילדים ולבני נוער, עו"ד ורד וינדמן בסיוע מחלקת הנוער
של משטרת ישראל, אשלים- ג'וינט ישראל, וחברת אינטל

הנעשה קואנטיבית של ההליך המשפטי לאנשים עם מוגבלות

